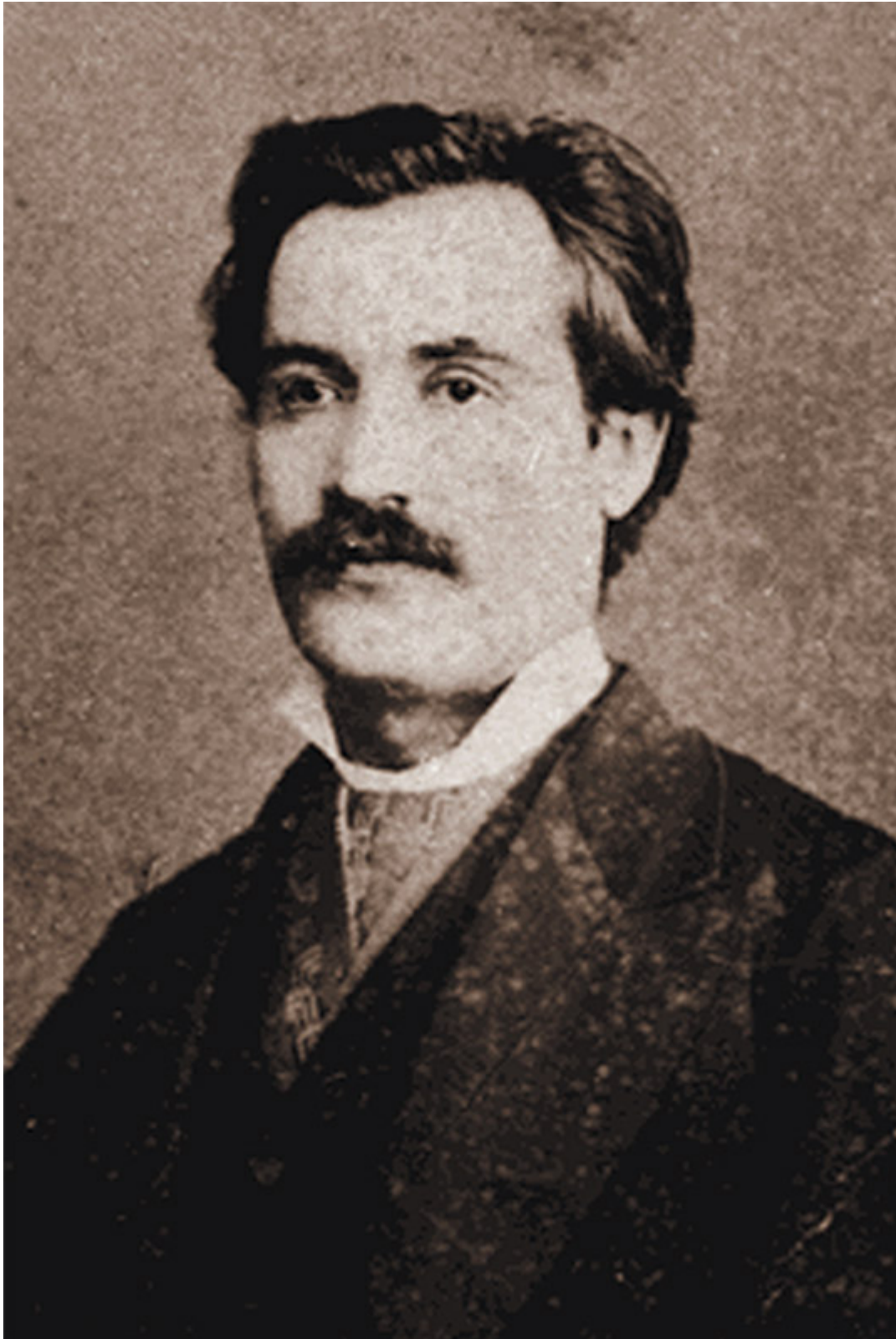

**[„ÎNFIINȚAREA UNEI
MITROPOLII...”] – de Mihai
Eminescu [20 mai 1883]**

Înființarea unei mitropolii romano – catolice în București ne-a dovedit fără îndoială o lipsă de tact din partea Scaunului papal.

Creștinii eterodocși, mai ales cei de confesiune catolică, au fost în toate timpurile nu numai tolerați, ci chiar și îmbrățișați pe pământul românesc. Vechea episcopie a Milcovului o singură dată a fost amenințată, sub Despot Vodă Herculidul, care nu era de legea țării (ci calvin), s-a bucurat însă totdeauna de protecția Domnilor pământeni ai Moldovii. Tot astfel episcopia catolică din Târgoviște. De – asemenea guvernul imperial austriac, luând măsuri pe la începutul secolului trecut pentru strămutarea la Craiova a Scaunului episcopal de Nicopoli, n-a întâmpinat nici o rezistență în Oltenia. În timpul nostru, în sfârșit, biserica papală a înființat în țară mai multe așezăminte de învățământ, fără ca prin aceasta să fi deșteptat vreo prevențiune în opinia publică a țării. Ba, atunci când monseniorul Paoli a pus în lucrare proiectul său de a zidi o catedrală catolică în București, românii ortodocși au contribuit deopotrivă cu străinii catolici aflați în țară pentru ca aceștia să-și poată vedea cât mai curând dorința împlinită. Au fost dar românii atât de toleranți încât au privit cu un fel de mulțumire cum încet – încet se organizează în mijlocul lor o biserică ai cărei membri sunt aproape toți străini, a cărei preoțime e adusă din alte țări, al cărei cap atârnă de o putere străină și nu are datoria de-a se supune legilor țării. Tari în credința lor, românii nu s-au temut de biserica papală și-au respectat pe aceia cari, deși eterodocși, țineau să se închine în felul lor.

Înființind metropolia de la București Scaunul papal i-a silit pe românii ce țin la unitatea confesională a neamului lor să înceapă o luptă hotărâtă în contra bisericii catolice. Căci dintre două una: ori noua metropolie s-a înființat fiindcă s-au sporit creștinii de rit latin în România – și atunci e rău; ori s-a înființat fiindcă se sperează că ei se vor spori pe

viitor – și atunci e și mai rău. Interesul nostru național este ca noi și numai noi să ne sporim în țara pe care noi și numai noi am apărat-o timp de veacuri, noi și numai noi am pregătit-o prin curățuri pentru cultură; trebuie dar să combatem pe toți cari lucrează în vederea unui element străin.

Dar lipsa de tact a Scaunului papal e mult mai gravă.

Moldova a avut trei Domni eterodocși; unul a înființat episcopia romano – catolică a Siretiului, altul și-a dat silință să lățească protestantismul în Moldova, iar despre al treilea, Gaspar Vodă Grațiani, care trecuse chiar (cu învoirea papei) la confesia ortodoxă, cronicarul zice următoarele: „Acest Gaspar Vodă niciodată post nu au avut, ci, pre ascuns, în toate posturile mânca carne.”

Popor ce veacuri de-a rândul a luptat pentru lege, românii au identificat religia cu naționalitatea și-i socotesc străini pe toți cei ce nu sunt de legea neamului românesc, străini și chiar mai puțin curați, mai prejos de noi. Ei totuși au primit cu entuziasm pe Domnitorul de confesie romano – catolică. Ce-i drept, speranța poporului român a fost, și este, că dinastia întemeiată de acest Domn nu va fi catolică, ci românească, adică ortodoxă; timp de șaptesprezece ani însă niciodată nu s-a simțit în țară că avem domn eterodox. Chiar atunci când nu mai rămăsese nici un mijloc neiertat de care actualii consiliari ai Majestății Sale să nu se fi folosit ca să combată tronul, cestiunea confesională a rămas neatinsă. Nu ne aducem aminte ca binemeritul literat Orășanu să fi zis vreodată în vreuna din eminentele sale satire că Domnul e papistaș; nu s-a folosit de această armă, pentru că știa că s-ar fi indignat chiar și patronii săi, cari altfel aplaudau orice atac făcut contra tronului.

Înființându-se metropolia catolică din București, spiritul public al poporului român a trebuit să se schimbe și astăzi e cu puțință ca să se atace tronul din punctul de vedere confesional.

În toate timpurile, Scaunul papal i-a socotit pe principii catolici drept agenți ai propagandei catolice.

Străbunii noștri au fost persecutați de către regii catolici ai Ungariei nu pentru că erau români, ci pentru că papa îi amenința pe regi cu escomunicarea dacă vor fi îngăduitori cu schismaticii. O mare parte din românii din munții despre nord a părăsit, sub Bogdan Vodă Dragoș, patria lor, a Maramureșului, pentru că un rege catolic voia să le impună confesiunea catolică. Frații noștri rămași în Ardeal au suferit veacuri întregi cele mai mari asupriri anume pentru că nu erau catolici. Habsburgii, luând stăpânirea asupra Ardealului, izbutesc în scurt timp a desființa metropolia ortodoxă de la Alba-Iulia, pe-al cărei titular [î]l sfințea de drept mitropolitul din București. Prin asta produc între români dezbinarea confesională care i-a slăbit atât de mult. Tot acei Habsburgi, luând stăpânirea Olteniei, încep să organizeze propaganda catolică și desigur ei ar fi izbutit să provoace o dezbinare confesională în Oltenia dacă Tractatul de Belgrad nu-i silea să se retragă.

Astăzi însă, după o sută și cincizeci de ani, Scaunul papal urmează mai departe cu lucrarea începută atunci. Și care este momentul ales pentru aceasta?

Avem un Domn romano -catolic și cu părere de bine a fost primit în mijlocul nostru augustul moștenitor prezumptiv, al doilea Domn romano -catolic. Luând dar drept punct de plecare cele din trecut, Scaunul papal speră că protecția de care s-a bucurat biserica papală până acum va fi și mai întinsă pe viitor.

„Vom avea de astăzi înainte două biserici: una a țării, alta a Curții; doi capi bisericesti, unul părinte sufletesc al țării, iar altul al familiei regale și a-l celorlalți străini așezați în țară: între țară și dinastia este un abis netrecut.”

Astfel ar vorbi astăzi consiliarii Maiestății Sale (d.

Câmpineanu de ex.) dacă s-ar afla în opoziție și n-ar lipsi a produce efectul dorit asupra mulțimii lesne de condus la care s-ar fi adresând.

Nouă însă, șaptesprezece ani de domnie ne-au dat convingerea că Maiestatea Sa a intrat în țară cu hotărârea de a duce mai departe tradițiunile bunilor Domni pământeni, ale lui Mircea și Ștefan, ale lui Matei Basarab, tradițiuni pre cari Constantin Vodă Brâncoveanu le-a sfințit prin martiriul său; și niciodată în timp de șaptesprezece ani nu am slăbit în această convingere, niciodată nu ni s-a dat ocazia să regretăm Domniile pământene.

Iar astăzi înființarea metropoliei catolice din București ne pune în nedumirire, pentru că ne cunoaștem adversarii și ne temem ca un cumva ei, într-un viitor mai apropiat ori mai depărtat, să recurgă la armele de cari astăzi nu se folosesc pentru că sunt la guvern și nu în opoziție.

Metropolia romano – catolică a fost creată anume spre a slăbi pozițiunea dinastiei de Hohenzollern în România: ea este una dintre măsurile prin care Austro-Ungaria, în deosebit Ungaria și mai îndeosebi poporul maghiar, voiește să-și asigure o înrâurire determinantă asupra popoarelor din Orient.

Coroana Ungariei este dată de un papă; cel dintâi rege al Ungariei a fost pus între sfinți și regii Ungariei toți au fost maiestăți apostolice. La anul 1526 coroana sfințită a Sfântului Ștefan a trecut la Habsburgi, cari, chiar mai înainte de-a fi purtat această coroană fuseseră cavaleri ai papismului, pentru al căruia triumf s-au luptat în Germania, în Țările de Jos, în Spania și în Orient timp de veacuri îndelungate. Tradițiile familiei de Habsburg, identice cu ale coroanei ungare, sunt dar acelea al căror fir se urmează acum prin România în Orient: metropolitul romano -catolic din București este, întocmai ca președintele Comisiunii Mixte, un agent al puterii austro-maghiare.

Domnul Kállay, unul dintre cei mai însemnați oameni politici ai maghiarilor, cunoscător al stărilor de lucruri din Orient, ne-a spus acum câteva zile că poporul maghiar este menit a fi mijlocitor între Apus și Răsărit.

Ideea nu e nouă, nu pentru întâia oară emisă. Acum vo cincizeci de ani, „cel mai mare maghiar”, comitele Szecheny, a scris o carte întreagă asupra ei. De-atunci încoa maghiarii își dau toată silința s-o vulgarizeze atât în Ungaria cât și în Europa.

Dar în timpul din urmă convingerea că maghiarii sunt incapabili a împlini această misiune se răspândește în sfere din ce în ce mai largi. Popor turanic, ci nu sunt capabili a primi nefalsificată cultura rasei noastre și, în același timp, n-au nici o legătură cu popoarele din Orient.

Întocmai dar precum papa a proclamat dogma infalibilității, pe când ea era pusă la îndoială de cătră catolici chiar, d-l Kállay proclamă că poporul maghiar e menit a duce cultura în Orient, când acest popor însuși începe a se îndoii mult și bine despre capacitatea lui în această privire.

Opintirile ce le face guvernul Ungariei spre a zădărnici încercările de dezvoltare a popoarelor nemaghiare sunt pentru omul cu judecata limpede tot atâte dovezi că maghiarii sunt un popor ce se simte amenințat în existența sa.

Aceasta ne-o mărturisesc maghiarii înșiși, atât prin ziarele lor cât și în Parlament.

În acelaș timp d-l Tisza își dă toată silința să câștige o înrâurire determinantă asupra bisericii sârbești din Ungaria. Actualul mitropolit sârbesc din Carlovăț e numit și impus. Acum câteva săptămâni acest mitropolit a consacrat pe mitropolitul anticanonic din Serbia, iar mai zilele acestea d-l Tisza, primind o deputațiune a bisericii sârbești, accentuează rangul de patriarh al mitropolitului sârbesc de la Carlovăț.

Sinodul „patriarhal” se va întruni aşadar pe viitor la Buda-Pesta și aici se va muta mai curând ori mai târziu și scaunul „patriarhal”.

Maghiarii au dar relații cu Orientul, căci al doilea patriarh e la Buda-Pesta, iar jurisdicțiunea acestui patriarh se întinde peste otarele Ungariei, deocamdată până în Serbia liberă, unde el a consacrat pe actualul mitropolit al independentului regat sârbesc.

Aceste relații cu popoarele din Orient sunt însă mai mult ori mai puțin problematice: maghiarii voiesc să aibă relații directe și de câțiva ani încoace ne-o spun mereu prin foile lor. Mitropolia romano – catolică înființată acum din nou e menită a le crea aceste relațiuni.

Aceasta o vor maghiarii și tot aceasta o voiește și dinastia Habsburgilor.

Răspândirea confesiunii romano – catolice a fost pentru Casa de Austria în toate timpurile o cestiune de putere, mai ales astăzi. Căci tot pe temelii confesionale se poartă lupta care de aproape trei sute de ani s-a încins între cele mai însemnate două dinastii din Germania, cea de Habsburg și cea de Hohenzollern. Această luptă se urmează în Germania sub forma de „Kulturkampf „, iar la noi se începe acum prin înființarea mitropoliei catolice. Politica Habsburgilor se bifurcă în următoarea dilemă: ori izbutesc să propage catolicismul în România – și atunci și-au ajuns scopul – ori întâmpină o rezistență hotărâtă la români, și atunci înstrăinează țara de domnul ei, care e un Hohenzollern, și atunci au ajuns un alt scop, tot atât de important.

Nu-i vom învinovăți pe maghiari, nici pe Habsburgi, pentru această politică agresivă: orișicine e răspunzător înaintea istoriei de mijloacele cu cari ‘și urmărește scopul și nu anticipăm nici mersul, nici părerea istoriei.

Repetăm însă: a fost o lipsă de tact din partea Scaunului papal de a da mână de ajutor la punerea în lucrare a acestui plan. Căci, provocați fiind, noi vom fi datori a ne apăra și biserica papală va pierde poziția pe care a avut-o până acum în țara noastră. Nu tăgăduim că Austro-Ungaria va putea găsi situațiuni în care ne va impune ceea ce pân' acum am dat de bună – voie; un lucru însă nu va putea să ni-l impună nici o putere din lume: bunăvoința cu care i-am întâmpinat pe catolici pân' acum. Aceasta au pierdut-o, ni se pare, pentru totdeauna. Din ziua în care s-au făcut complici unei acțiuni îndreptate contra dinastiei și contra neamului românesc au pierdut orișice drept la simpatiile noastre, ne sunt deopotrivă cu păgânii și cu toți cei fără de lege.

Noi, poporul latin de confesie ortodoxă, suntem în realitate elementul menit a încheia lanțul dintre Apus și Răsărit; aceasta o simțim noi înșine, se simte în mare parte de opinia publică europeană, aceasta o voim și, dacă dinastia va împărtăși direcția de mișcare a poporului românesc, o vom și face.

Oricât de adânci ar fi dezbinările ce s-au produs în timpul din urmă în țara noastră, când e vorba de legea părinților noștri, care ne leagă de Orient, și de aspirațiunile noastre, care ne leagă de Occident și pe cari sperăm a le vedea întrupate în dinastie, vrăjmașii, oricari ar fi ei, ne vor găsi uniți și tot atât de tari în hotărârile noastre ca și în trecut.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro